A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2011. július 14.*

A C-4/10. és C-27/10. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Korkein hallinto-oikeus (Finnország) a Bírósághoz 2010. január 5-én és 18-án érkezett, 2009. december 31-i határozataival terjesztett elő az előtte

a **Bureau national interprofessionnel du Cognac**

által,

a **Gust. Ranin Oy**

részvételével

kezdeményezett eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan és M. Berger (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: finn.

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Bureau national interprofessionnel du Cognac képviseletében P. Siitonen asianajaja,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és B. Cabouat, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmeri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,

– a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében S. Ossowski, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében E. Paasivirta, F. Bulst és M. Vollkommer, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. január 15-i 110/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 39., 16. o.; helyesbítés: HL 2009. L 228., 47. o.) 16. és 23. cikkének, valamint a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket két ábrás védjegynek szeszes italok tekintetében, a Patentti- ja rekisterihallitus (nemzeti szabadalmi hivatal) által Finnországban történő lajstromozása kapcsán a Bureau national interprofessionnel du Cognac (a továbbiakban: BNIC) által kezdeményezett jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 110/2008 rendelet

3 A 110/2008 rendelet (14) preambulumbekezdésének második mondata szerint „[a] földrajzi árujelzőket oly módon kell lajstromozni, hogy azonosítható legyen a szeszes italoknak egy ország területéről, vagy az adott terület régiójából vagy helységéből való származása, ha a szeszes ital minősége, hírneve vagy más jellemzője lényegében az adott földrajzi eredetnek tulajdonítható."

4 Az említett rendelet 14. cikke, amely a szeszes italok megnevezése, kiszerelése és címkézése során használt nyelvre vonatkozik, (2) bekezdésében előírja:

„[…] a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzőket a szeszes ital címkéjén és kiszerelésén nem kell lefordítani."

5 Ugyanezen rendelet „Földrajzi árujelzők" című 15. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) E rendelet alkalmazásában a földrajzi árujelző olyan megjelölés, amely a szeszes italt egy adott ország területéről, vagy e terület régiójából vagy helységéből

származóként azonosítja, ha a szeszes ital minősége, hírneve vagy más jellemzője lényegében az adott földrajzi eredetnek tulajdonítható.

(2) Az (1) bekezdésben említett földrajzi árujelzők a III. melléklet lajstromában szerepelnek.

(3) A III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzők nem válhatnak szokásos elnevezéssé.

A szokásossá vált elnevezéseket nem lehet a III. mellékletben lajstromozni.

[…]

(4) A III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzőket viselő szeszes italoknak meg kell felelniük a 17. cikk (1) bekezdésében meghatározott műszaki dokumentáció valamennyi előírásának."

6 A 110/2008 rendeletnek a földrajzi árujelzők oltalmára vonatkozó 16. cikke előírja:

„[…] a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzők oltalomban részesülnek a következőkkel szemben:

a) a földrajzi árujelzők bármilyen közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használata a nyilvántartásban nem szereplő termékek tekintetében, ha az ilyen termékek hasonlóak az adott földrajzi árujelző alatt nyilvántartott szeszes italokhoz, vagy ha az ilyen használat kihasználja a nyilvántartott földrajzi árujelző hírnevét;

b) a földrajzi árujelzők bármilyen visszaélésszerű használata, utánzása vagy idézése, még abban az esetben is, ha a termék valódi származása fel van tüntetve, vagy a földrajzi árujelzőt lefordítva használják, vagy ahhoz »hasonló«, »típusú«, »stílusú«, »készített«, »ízű« vagy ezekhez hasonló kifejezéseket fűznek;

c) a származási helyre, az eredetre, a jellegre vagy a lényeges minőségre vonatkozó bármely olyan hamis vagy megtévesztő megjelölés használata a termék megnevezése, kiszerelése vagy címkézése során, amely a termék származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet;

d) bármilyen egyéb olyan gyakorlat, amely a termék valódi származására vonatkozóan a fogyasztó megtévesztésére alkalmas."

7 Az említett rendelet „A védjegyek és a földrajzi árujelzők közötti kapcsolat" című 23. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) El kell utasítani vagy érvényteleníteni kell az olyan védjegy lajstromozását, amely a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzőt tartalmaz, vagy abból áll, ha annak használata a 16. cikkben említett bármelyik helyzetet idézné elő.

(2) A közösségi jog kellő figyelembevételével, annak a – 16. cikk szerinti helyzetek valamelyike alá tartozó – védjegynek a használata, amelyet – a földrajzi árujelzőnek a származási országban fennálló oltalmának kezdő napját megelőzően vagy 1996. január 1-je előtt – bejelentettek lajstromozásra, lajstromoztak vagy a Közösség területén történő jóhiszemű használattal – feltéve, hogy a vonatkozó jogszabályok biztosítják ezt a lehetőséget – megszereztek, folytatódhat a földrajzi árujelző lajstromozása ellenére is […]."

8 Ugyanezen rendelet III. melléklete a 4. kategória, azaz a borpárlatok kategóriájába tartozó terméket megjelölő földrajzi árujelzőként említi a „Cognac" kifejezést, amelynek származási országa Franciaország.

9 A 30. cikke értelmében a 110/2008 rendelet 2008. február 20-án lépett hatályba.

Az 1576/89/EGK tanácsi rendelet

10 A 110/2008 rendelet hatályon kívül helyezte és felváltotta a szeszes italok meghatározására, megnevezésére és kiszerelésére vonatkozó általános szabályok megállapításáról szóló, 1989. május 29-i 1576/89/EGK tanácsi rendeletet (HL L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 9. kötet, 59. o.), amely 1989. június 15. óta volt hatályos. A „Cognac" megjelölés az 1576/89 rendelet II. mellékletében az oltalom alatt álló földrajzi megjelölések között szerepelt.

A 3378/94/EK rendelet

11 Az 1576/89 rendelet módosításáról szóló, 1994. december 22-i 3378/94/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 366., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 17. kötet, 91. o.) 1996. január 1-jei hatállyal beiktatta az 1576/89 rendeletbe a 11a. cikket, amely (1) bekezdésének első albekezdése ekképp rendelkezik:

„A Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonatkozásairól szóló egyezmény 23. és 24. cikkeiben megállapított kikötéseknek megfelelően a tagállamok meghozzák

mindazokat a szükséges intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik az érintettek számára e rendelet hatálya alá tartozó termékek azonosítására szolgáló földrajzi árujelzők közösségi használatának megakadályozását olyan termékek vonatkozásában, amelyek nem arról a helyről származnak, mint amire a szóban forgó földrajzi árujelző utal, ideértve azokat az eseteket is, amelyekben a termék tényleges származási helyét is feltüntették, vagy a földrajzi árujelző fordításban szerepel, vagy azt »-szerű«, »típusú«, »stílusú«, »utánzat« vagy egyéb hasonló kifejezések egészítik ki."

A 89/104 irányelv

12 A 89/104 irányelvnek a védjegy lajstromozásával szembeni kizáró, illetve törlési okokra vonatkozó 3. cikke (1) bekezdésének g) pontjában és (2) bekezdésének a) pontjában előírja:

„(1) A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés:

[…]

g) az áru, illetve a szolgáltatás fajtája, minősége, földrajzi származása vagy egyéb tulajdonsága tekintetében alkalmas a fogyasztók megtévesztésére;

[…]

(2) Bármelyik tagállam előírhatja, hogy a megjelölés nem részesülhet oltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha

a) megjelölés használata az adott tagállam vagy a Közösség védjegyjogon kívüli jogszabályi rendelkezései alapján megtiltható."

13 A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 299., 25. o.) 2008. november 28-tól hatályon kívül helyezte és felváltotta a 89/104 irányelvet. Az említett 3. cikk (1) bekezdése g) pontjának és (2) bekezdése a) pontjának rendelkezései változatlanok maradtak.

A TRIPs-megállapodás

14 A Kereskedelmi Világszervezetet (WTO) létrehozó megállapodás 1 C. mellékletét képező, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPs-megállapodás), amelyet 1994. április 15-én Marrakeshben írtak alá, és a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) hagytak jóvá, tartalmazza „A földrajzi jelzések kiegészítő oltalma borok és szeszes italok vonatkozásában" című 23. cikket, amelynek (1) és (2) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) A tagok biztosítják az érdekelt felek számára a jogi eszközöket annak megakadályozására, hogy […] a szeszes italokat jelölő földrajzi jelzést nem a szóban forgó földrajzi jelzéssel jelölt helyről származó szeszes italokra alkalmazzák, még abban az esetben is, ha a termék valóságos származását is feltüntetik, vagy ha a földrajzi jelzést fordításban vagy »fajta«, »típusú«, »-féle«, »utánzat«, illetve hasonló kifejezéssel együtt tüntetik fel.

(2) […] szeszes italokat jelölő földrajzi jelzésből álló vagy azt tartalmazó védjegy lajstromozását szeszes italokra meg kell tagadni, vagy érvényteleníteni kell, ha a hazai jogszabályok megengedik – hivatalból, vagy az érdekelt kérésére – a nem az ilyen földrajzi helyről származó […] szeszes italok tekintetében."

15 Az említett megállapodás 24. cikke (5) bekezdésében kifejti:

„Ha jóhiszemű védjegybejelentést tettek, a védjegyet jóhiszeműen lajstromozták, vagy a védjegyhez fűződő jogokat jóhiszemű használat révén szerezték meg

a) a jelen rendelkezéseknek az adott tagban való alkalmazásának a VI. részben meghatározott időpontja előtt, vagy

b) mielőtt a földrajzi jelzést a származási országban oltalmazták volna,

a jelen fejezet végrehajtására tett intézkedések nem érintik a védjegy lajstromozhatóságát, a lajstromozás érvényességét, illetve a védjegyhasználati jogot pusztán azon az alapon, hogy a védjegy azonos vagy hasonló a földrajzi jelzéshez."

Az alapjogviták alapját képező tényállások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16 Egy finn jog szerinti társaság, a Gust. Ranin Oy 2001. december 19-én két, palackcímke formájú ábrás védjegy lajstromozását kérte a Patentti- ja rekisterihallitustól. A védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás szerinti 33. osztályba tartozó „Konjakit" tekintetében a bejelentésben szereplő ábrás elem az alábbi szöveget tartalmazta: „COGNAC L & P HIENOA KONJAKKIA Lignell & Piispanen Product of France 40% Vol 500 ml". A fenti 33. osztályba tartozó „»konjakkit« tartalmazó likőrök" tekintetében az ábrás elem az alábbi szöveget tartalmazta: „KAHVI-KONJAKKI Cafe Cognac Likööri – Likör – Liqueur 21% Vol Lignell & Piispanen 500 ml".

17 A Patentti- ja rekisterihallitus 2003. január 31-i határozatával lajstromozta a két védjegyet, az elsőt a 226 350. számon (C-4/10. sz. ügy) a másodikat pedig a 226 351. számon (C-27/10. sz. ügy).

18 A BNIC felszólalást tett e védjegyek lajstromozásával szemben.

19 A Patentti- ja rekisterihallitus 2004. szeptember 10-i határozatával elutasította a BNIC által benyújtott felszólalást, és megerősítette a 226 350. számon lajstromozott védjegyen fennálló oltalom érvényességét. Ezzel szemben ugyanebben a határozatban helyt adott a felszólalás azon részének, amelyet a 226 351. számon lajstromozott védjeggyel szemben nyújtották be, és törölte e lajstromozást.

20 A Pattenti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta (a Patentti- ja rekisterihallitus fellebbviteli bizottsága) 2007. október 22-i határozatával elutasította a BNIC fellebbezését, és helybenhagyta a 2004. szeptember 10-i határozatot, amely megerősítette

a 226 350. sz. védjegylajstromozást. Egyben helyt adott a Gust. Ranin Oy fellebbezésnek, és hatályon kívül helyezte a 226 351. számon lajstromozott védjegy törlését kimondó határozatot.

21 A Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtti eljárásokban a BNIC elsődlegesen az említett 2007. október 22-i határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan az ügynek a Patentti- ja rekisterihallitushoz felülvizsgálat céljából történő visszautalását kéri.

22 E körülmények között határozott úgy a Korkein hallinto-oikeus, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő, a C-4/10. és a C-27/10. sz. ügyekben megegyező szövegezésű kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Alkalmazni kell-e [a 110/2008] rendeletet a 2001. december 19-én bejelentett és 2003. január 31-én lajstromozott, e rendelet alapján oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt tartalmazó védjegy lajstromozására vonatkozó feltételek vizsgálatánál?

2) Amennyiben az első kérdésre igennel kell válaszolni, meg kell-e tagadni a 110/2008 rendelet 16. és 23. cikkének megsértése miatt annak a védjegynek a lajstromozását, amely többek között az e rendelet alapján oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt, vagy ezen árujelzőnek megfelelő szokásos elnevezést és annak fordítását tartalmazza, és amelyet olyan szeszes italok vonatkozásában lajstromoztak, amelyek többek között a gyártási folyamat és az alkoholtartalom tekintetében nem felelnek meg az adott földrajzi árujelző használatára vonatkozó követelményeknek?

3) Az első kérdésre adott választól függetlenül, a [89/104 irányelv], jelenleg a [2008/95 irányelv] 3. cikke (1) bekezdésének g) pontja alapján alkalmasnak minősül-e az olyan védjegy, mint amilyen a második kérdésben szerepel, arra, hogy például az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége vagy földrajzi származása tekintetében megtévessze a fogyasztókat?

4) Az első kérdésre adott választól függetlenül, amennyiben a tagállam a 89/104 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján úgy rendelkezett, hogy valamely megjelölés nem részesülhet oltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a védjegy használata az adott tagállam vagy a Közösség védjegyjogon kívüli jogszabályi rendelkezései alapján megtiltható, akkor úgy kell-e tekinteni, hogy meg kell tagadni annak a védjegynek a lajstromozását, amelynek alkotóelemei sértik a 110/2008 rendeletet, és emiatt megtiltható a védjegy használata?"

23 2010. március 9-i végzésében a Bíróság elnöke az írásbeli és szóbeli szakasz, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-4/10. sz. és a C-27/10. sz. ügyet.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

24 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése lényegében arra irányul, hogy alkalmazni kell-e a 110/2008 rendeletet az e rendelet alapján oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt tartalmazó védjegy lajstromozásának érvényességére irányuló vizsgálat során, amennyiben a lajstromozásra az említett rendelet hatálybalépése előtt került sor.

25 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a jogbiztonság elvével főszabály szerint ellentétes, ha valamely uniós jogi aktus időbeli alkalmazásának kezdetét korábbi időpontban határozzák meg, mint annak kihirdetési időpontja, kivéve ha kivételesen az

elérendő cél ezt megköveteli, és az érdekeltek jogos bizalmát megfelelően tiszteletben tartják (lásd többek között a C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7869. o.] 119. pontját, valamint a C-120/08. sz. Bavaria-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13393. o.] 40. pontját).

26 E tekintetben az uniós jog anyagi szabályait a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek biztosítása érdekében főszabály szerint úgy kell értelmezni, hogy azok csak akkor vonatkoznak a hatálybalépésüket megelőzően felmerült helyzetekre, ha szövegükből, céljukból vagy rendszerükből egyértelműen az következik, hogy ilyen visszaható hatályt kell tulajdonítani nekik (lásd többek között a fent hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 119. pontját, a fent hivatkozott Bavaria-ügyben hozott ítélet 40. pontját, valamint a C-369/09. P. sz., ISD Polska és társai kontra Bizottság ügyben 2011. március 24-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-2011. o.] 98. pontját).

27 A 110/2008 rendelet 23. cikkének (1) bekezdésével összhangban meg kell tagadni vagy érvényteleníteni kell az olyan védjegy lajstromozását, amely a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzőt tartalmaz, ha annak használata a 16. cikkben említett bármelyik helyzetet idézné elő.

28 E rendelkezés az ilyen védjegy lajstromozásának megtagadására vonatkozó lehetőségen kívül ekképp világosan előírja a már lajstromozott védjegy ugyanezen okból történő érvénytelenítésének lehetőségét, anélkül hogy valamely időbeli utalás bármilyen korlátozást tenne azon időpont tekintetében, amikor e védjegyet lajstromozták. Amint azt a francia és a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság megjegyezte, e szövegből kitűnik, hogy a 110/2008 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének az a célja, hogy alkalmazható legyen az annak hatálybalépése előtt lajstromozott védjegyekre.

29 Ezen értelmezést megerősíti az ugyanezen rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében kimondott szabály.

30 Ez utóbbi rendelkezés eltérés címén lehetővé teszi ugyanis azon védjegy további használatát, amely a 110/2008 rendelet 16. cikke szerinti helyzetek valamelyikébe sorolható be, amennyiben e védjegyet a földrajzi árujelző származási országban fennálló oltalmának hatálybalépését megelőzően vagy 1996. január 1-je előtt lajstromozták vagy megszerezték. Amint az olasz kormány és az Egyesült Királyság Kormánya, valamint a Bizottság arra hivatkozik, e szabályból azt a következtetést kell levonni, hogy a 110/2008 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében kifejezetten szereplő eltérések időbeli korlátai közé tartozó védjegyeken kívül az e rendelet hatálybalépése előtt lajstromozott védjegyek ugyanezen 23. cikk (1) bekezdése alapján érvényteleníthetők.

31 Ebből következik, hogy a 110/2008 rendelet 23. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azt alkalmazni kell az e rendelet hatálybalépése előtt lajstromozott védjegyekre.

32 Ezen időbeli alkalmazásnak a jogbiztonság és az érdekeltek bizalomvédelméhez fűződő elvével való összeegyeztethetőségét illetően meg kell jegyezni, hogy a földrajzi árujelzőkre vonatkozóan a 110/2008 rendelettel bevezetett oltalom illeszkedik a 3378/94 rendelettel már biztosított védelem kiterjesztéséhez, amely rendelet 1996. január 1-jei hatállyal beiktatta az 1576/89 rendeletbe a 11a. cikket.

33 Az említett 11a. cikk (1) bekezdése értelmében a TRIPs-megállapodás 23. és 24. cikkében megállapított kikötéseknek megfelelően a tagállamok meghozzák mindazokat a szükséges intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik az érintettek számára a földrajzi árujelzők közösségi használatának megakadályozását olyan termékek vonatkozásában, amelyek nem arról a helyről származnak, mint amelyre a szóban forgó földrajzi árujelző utal. Márpedig e megállapodás 23. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a szeszes italokat jelölő földrajzi jelzésből álló vagy azt tartalmazó védjegy lajstromozását szeszes italokra meg kell tagadni, vagy érvényteleníteni kell a nem az ilyen földrajzi helyről származó szeszes italok tekintetében, míg az említett megállapodás

24. cikkének (5) bekezdése eltérést ír elő azon védjegyek számára, amelyeket magának a megállapodásnak a hatálybalépése előtt, vagy azelőtt lajstromoztak vagy szereztek meg jóhiszeműen, mielőtt a földrajzi jelzést oltalomban részesítették volna.

34 Úgy kell tehát tekinteni, hogy 1996. január 1-jétől – a 3378/94 rendelet hatálybalépésének időpontjától – kezdve a TRIPs-megállapodásban a földrajzi árujelzők oltalmára vonatkozóan előírt szabályokat beemelték az uniós jogba, még ha a végrehajtási intézkedések meghatározására vonatkozó hatáskört a tagállamoknak biztosították is.

35 E körülmények között a 110/2008 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése, miszerint meg kell tagadni vagy érvényteleníteni kell az olyan védjegy lajstromozását, amely földrajzi árujelzőt tartalmaz, ha annak használata az e rendelet 16. cikkében említett visszaélésszerű használat valamely esetének felelne meg, mindössze az uniós jog egy korábban már hatályos szabályának egységes végrehajtási feltételeit állapítja meg, míg ugyanezen cikk (2) bekezdése fenntartja az uniós jog által már korábban is elismert időbeli eltéréseket.

36 Ebből következik, hogy e rendelkezések alkalmazása nem sérti a jogbiztonság elvét és az érdekeltek bizalomvédelméhez fűződő elvet.

37 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a 110/2008 rendeletet alkalmazni kell az e rendelet alapján oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt tartalmazó védjegy lajstromozásának érvényességére irányuló vizsgálat során, amennyiben a lajstromozásra az említett rendelet hatálybalépése előtt sor került.

A második kérdésről

38 A kérdést elterjesztő bíróság második kérdése lényegében arra irányul, hogy a 110/2008 rendelet 16. és 23. cikkével ellentétes-e egy oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő szokásos elnevezést és annak fordítását tartalmazó védjegynek olyan szeszes italok tekintetében történő lajstromozása, amelyek nem felelnek meg az említett árujelző használatára vonatkozó követelményeknek.

39 E kérdés megválaszolása érdekében egymást követően meg kell vizsgálni e rendelet 23. és 16. cikkének alkalmazási feltételeit.

A 110/2008 rendelet 23. cikkének alkalmazási feltételeiről

40 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 288. cikk második bekezdése szerint a rendelet általános hatállyal bír, és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban. Ennélfogva – jogi természetéből és az uniós jogforrások rendszerén belül betöltött funkciójából adódóan – közvetlen joghatásokat vált ki, és alkalmas arra, hogy a magánszemélyeknek olyan jogokat biztosítson, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (lásd többek között a 34/73. sz. Variola-ügyben 1973. október 10-én hozott ítélet [EBHT 1973., 981. o.] 8. pontját, valamint a C-253/00. sz., Muñoz és Superior Fruiticola ügyben 2002. szeptember 17-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7289. o.] 27. pontját).

41 A 110/2008 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének világos és feltétel nélküli megfogalmazása, miszerint meg kell tagadni vagy érvényteleníteni kell az olyan védjegy lajstromozását, amely a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzőt tartalmaz, ha annak használatára az e rendelet 16. cikkében említett bármelyik helyzetet alkotó körülmények között kerül sor, arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező hatóságokat, hogy

megtagadják vagy érvénytelenítsék a védjegy lajstromozását, ha azt ilyen körülmények között használják.

42 Kétségtelen, hogy a 110/2008 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése egy korlátozott eltérést ír elő azon védjegyek tekintetében, amelyeket a szóban forgó földrajzi árujelző származási országban fennálló oltalmának hatálybalépését megelőzően vagy 1996. január 1-je előtt lajstromoztak vagy jóhiszemű használattal megszereztek.

43 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az azon védjegyekben szereplő „Cognac" kifejezés, amelyek lajstromozása az alapjogviták eredete, egy Franciaországból származó szeszes italt megjelölő földrajzi árujelzőként szerepel a 110/2008 rendelet III. mellékletében, valamint az 1576/89 rendelet II. mellékletében is. Függetlenül attól az oltalomtól, amellyel a francia jogban részesül, a „Cognac" kifejezés földrajzi árujelzőként oltalom alatt áll az uniós jogban 1989. június 15. vagyis azon időpont óta, amikor az 1576/89 rendelet hatályba lépett.

44 E megállapítás elegendő annak igazolásához, hogy az alapjogvitákban szereplő védjegyek, amelyeket az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok szerint 2003. január 31-én lajstromoztak, nem részesülhetnek a 110/2008 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében szereplő eltérésben.

45 E körülmények között a második kérdés első részére azt a választ kell adni, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak a 110/2008 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése alapján meg kell tagadniuk vagy érvényteleníteniük kell az olyan védjegy lajstromozását, amely oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt tartalmaz, és nem vonatkozik rá az ugyanezen cikk (2) bekezdésében szereplő időbeli eltérés, ha e védjegy használata az említett rendelet 16. cikkében említett bármelyik helyzetet idézné elő.

A 110/2008 rendelet 16. cikkének alkalmazási feltételeiről

46 A 110/2008 rendelet 16. cikkének a)–d) pontja azon különböző esetekre irányul, amikor egy termék forgalmazására valamely földrajzi árujelzőre történő kifejezett vagy hallgatólagos hivatkozás kíséretében, olyan körülmények között kerül sor, amely alkalmas a vásárlóközönség megtévesztésére vagy legalábbis arra, hogy a termék származására vonatkozóan gondolattársítást váltson ki, vagy pedig lehetővé teszi a gazdasági szereplőnek, hogy a szóban forgó földrajzi árujelző hírnevéből jogtalanul részesüljön.

47 A 110/2008 rendelet 16. cikkében a földrajzi árujelzők számára ily módon biztosított védelmet az ez utóbbiak lajstromozása révén követett célra tekintettel kell értelmezni, vagyis amint e rendelet (14) preambulumbekezdéséből kitűnik, lehetővé tenni a szeszes italoknak egy ország területéről, vagy az adott terület régiójából vagy helységéből való származásának azonosíthatóságát, ha a szeszes ital minősége, hírneve vagy más jellemzője lényegében az adott földrajzi eredetnek tulajdonítható.

48 Konkrétan ezen oltalom terjedelmét a 110/2008 rendelet 15. cikkének (4) bekezdésében kimondott alapelv alapján kell értékelni, miszerint a III. mellékletében lajstromozott földrajzi árujelzőt kizárólag azok a szeszes italok viselhetik, amelyek megfelelnek az említett rendelet 17. cikkének megfelelően a származási tagállam által a Bizottságnak a szóban forgó jelzés lajstromozása iránti kérelem benyújtásakor meghatározott műszaki dokumentációban szereplő valamennyi előírásnak.

49 Az a kérdés, hogy egy adott szeszes ital megfelel-e az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőre alkalmazandó előírásoknak, olyan ténykérdés, amely a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok értékelése alá tartozik, és amelyet a 110/2008 rendelet 16. cikke rendelkezéseinek esetleges alkalmazására irányuló vizsgálat előtt tisztázni kell.

50 A kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett második kérdés különösen arra az esetre vonatkozik, amikor egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő szokásos elnevezést és ennek fordítását tartalmazó védjegyet olyan szeszes italok vonatkozásában lajstromoztak, amelyek nem felelnek meg az ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak. Ezen előfeltétel alapján kell tehát a kérdést előterjesztő bíróság számára meghatározni, hogy ez a helyzet a 110/2008 rendelet 16. cikkében szereplő helyzetek közé tartozhat-e.

51 Előzetesen, amennyiben a fenti kérdés egy oltalom alatt álló földrajzi árujelzőnek megfelelő szokásos elnevezést és annak fordítását tartalmazó védjegyre utal, meg kell jegyezni, hogy a 110/2008 rendelet 15. cikke (3) bekezdésének első albekezdése értelmében a III. mellékletben lajstromozott földrajzi árujelzők nem válhatnak szokásos elnevezéssé. Fordítva, az említett bekezdés második albekezdése kifejti, hogy a szokásossá vált elnevezéseket nem lehet ezen III. mellékletben lajstromozni. Ebből következik, hogy az alapjogvitákban szereplő védjegyek lajstromozásának érvényességére irányuló vizsgálat céljából nem állítható, hogy magában a III. mellékletben lajstromozott „Cognac” megnevezés szokásos elnevezéssé vált volna.

52 Hozzá kell ehhez fűzni, hogy a 110/2008 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének megfelelően a fenti III. mellékletben lajstromozott, a „Cognac” megnevezéshez hasonló földrajzi árujelzők nem fordíthatók le a szeszes ital címkéjén és kiszerelésén.

53 A 110/2008 rendelet 16. cikkében szerepelő helyzeteket illetően meg kell jegyezni, hogy e cikk a) pontja többek között valamely földrajzi árujelzőnek a nyilvántartásban nem szereplő termékek tekintetében történő közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használatára hivatkozik, amennyiben az ilyen termékek hasonlóak a nyilvántartott szeszes italokhoz.

54 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésben szereplő esetben, amikor a földrajzi árujelző nyilvántartásában nem szereplő termékek szeszes italok, jogosnak tűnik az a megállapítás, hogy az e földrajzi árujelző nyilvántartásában szereplő szeszes italhoz hasonló termékekről lehet szó. A szeszes italok ugyanis – az azon belüli különböző csoportoktól függetlenül – olyan italokat foglalnak magukban, amelyek objektíve közös jellemzőkkel rendelkeznek, és az érintett vásárlóközönség szempontjából nagyjából azonos fogyasztási alkalmaknak felelnek meg. Ezen italokat továbbá gyakran ugyanazokon a hálózatokon keresztül értékesítik, és hasonló forgalmazási szabályok vonatkoznak rájuk.

55 Ebből következik, hogy egy ilyen helyzetben úgy kell tekinteni, hogy egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegynek a szükséges előírásoknak nem megfelelő szeszes italokra történő használata a földrajzi árujelzőnek az ezen árujelző alatt nyilvántartott italhoz hasonló, azonban a 110/2008 rendelet 16. cikke a) pontjának értelmében az utóbbi nyilvántartásban nem szereplő termékek tekintetében történő közvetlen kereskedelmi használatnak minősül.

56 Ami a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontjában szereplő „idézés” kifejezést illeti, amelyre a C-4/10. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozat hivatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy e fogalom azon esetet takarja, amikor valamely termék megjelölésére használt kifejezés magában foglalja az oltalom alatt álló elnevezés egy részét, oly módon, hogy a fogyasztónak a termék neve láttán a megjelölés alatt álló termék képe jut az eszébe (lásd a C-87/97. sz., Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ügyben 1999. március 4-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-1301. o.] 25. pontját és a C-132/05. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2008. február 26-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-957. o.] 44. pontját).

57 Közelebbről, a Bíróság kimondta, hogy ugyanez érvényes lehet a látható hasonlóságokat mutató termékek és a hangzásbeli vagy vizuális rokonságot mutató értékesítési megnevezések esetére (a fent hivatkozott Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ügyben hozott ítélet 27. pontja és a Bizottság kontra Ausztria ügyben hozott ítélet 46. pontja).

58 Jogosnak tűnik e megállapításoknak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésben szereplő azon esetre történő átültetése, amikor egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegy olyan szeszes italok tekintetében történő lajstromozásáról van szó, amelyek nem felelnek meg ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak. A „Cognac" szóelemet tartalmazó védjegynek a szükséges előírásoknak nem megfelelő szeszes italok tekintetében történő használata tehát a 110/2008 rendelet 16. cikkének b) pontja értelmében vett „idézésnek" minősíthető.

59 Hozzá kell fűzni, hogy e rendelkezésnek megfelelően a termék valódi származásának feltüntetése vagy a földrajzi árujelző fordításában vagy a „hasonló", „típusú", „stílusú", „készített", „ízű" vagy ezekhez hasonló kifejezések kíséretében történő használata nem változtatja meg ezt a minősítést.

60 Amennyiben a nemzeti bíróság szükségesnek ítéli meg, úgy a 110/2008 rendelet 16. cikkének c) és d) pontjában szereplő helyzetek fennállásának megállapítása céljából neki kell a Bíróság által korábban adott értelmezési szempontok figyelembevételével megvizsgálnia, hogy egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegynek az ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak nem megfelelő szeszes italok tekintetében történő használata ezen italok származására vonatkozóan hamis benyomást kelthet-e, vagy a valódi származásukra vonatkozóan alkalmas-e a fogyasztó megtévesztésére.

61 A második kérdés második részére azt a választ kell adni, hogy az e kérdésben szereplőhöz hasonló helyzet, vagyis amikor egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegyet az ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak nem megfelelő szeszes italok tekintetében lajstromoznak, az a 110/2008 rendelet 16. cikkében előírt egyéb szabályok esetleges alkalmazásának sérelme nélkül az ezen 16. cikk a) és b) pontjában szereplő helyzetek körébe tartozik.

A harmadik és a negyedik kérdésről

62 A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdése lényegében arra irányul, hogy a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének g) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a fogyasztó megtévesztésére alkalmasnak kell tekinteni az olyan védjegyet, amely földrajzi árujelzőt, vagy ezen árujelzőnek megfelelő szokásos elnevezést és ennek fordítását olyan szeszes italok vonatkozásában tartalmazza, amelyek nem felelnek meg az ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak.

63 Az említett bíróság negyedik kérdésével lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 89/104 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy ha valamely tagállam e rendelkezés alapján előírta, hogy a védjegyet törölni kell, ha a védjegyjogon kívüli valamely jogszabállyal ellentétes, meg kell tagadni a 110/2008 rendelet rendelkezéseivel ellentétes védjegy lajstromozását.

64 A második kérdésre adott válaszra tekintettel e két kérdésre nem kell válaszolni.

65 Az említett válaszból ugyanis kitűnik, hogy egyfelől az olyan védjegy lajstromozása, amely földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő szokásos elnevezést és ennek fordítását olyan szeszes italok vonatkozásában tartalmazza, amelyek nem felelnek meg az ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak, legalábbis a 110/2008 rendelet 16. cikkének a) és b) pontjában szereplő helyzetek alá tartozik, másfelől a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a 110/2008 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése alapján meg kell tagadniuk vagy érvényteleníteniük kell az ilyen védjegy lajstromozását.

66 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy valamely rendelet közvetlen alkalmazhatósága azt jelenti, hogy a hatálya alá tartozó személyek javára vagy hátrányára való alkalmazása és hatálybalépése független a nemzeti jogba átültető intézkedésektől, e kötelezettség gondos betartása elengedhetetlen feltétele a rendeletek egyidejű és egységes alkalmazásának az Európai Unió egészén belül (a fent hivatkozott Variola-ügyben hozott ítélet 10. pontja). A 110/2008 rendeletet tehát a 89/104 irányelvnek a nemzeti jogrendbe való átültetését biztosító szabályoktól függetlenül alkalmazni kell.

A költségekről

67 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. január 15-i 110/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet alkalmazni kell az e rendelet alapján oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt tartalmazó védjegy lajstromozásának érvényességére irányuló vizsgálat során, amennyiben a lajstromozásra az említett rendelet hatályba lépése előtt sor került.

2) A 110/2008 rendelet 23. és 16. cikkét úgy kell értelmezni, hogy:

– **a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak e rendelet 23. cikkének (1) bekezdése alapján meg kell tagadniuk vagy érvényteleníteniük kell azon védjegy lajstromozását, amely oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt tartalmaz, és nem vonatkozik rá az ugyanezen cikk (2) bekezdésében szereplő időbeli eltérés, ha e védjegy használata az említett rendelet 16. cikkében említett bármelyik helyzetet idézné elő;**

– **az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésben szereplőhöz hasonló helyzet, vagyis amikor egy földrajzi árujelzőt vagy ezen árujelzőnek megfelelő kifejezést és annak fordítását tartalmazó védjegyet az ezen árujelző által megkövetelt előírásoknak nem megfelelő szeszes italok tekintetében lajstromoznak, az a 110/2008 rendelet 16. cikkében előírt egyéb szabályok esetleges alkalmazásának sérelme nélkül az ezen 16. cikk a) és b) pontjában szereplő helyzetek hatálya alá tartozik.**

Aláírások